Programul **O**perațional **C**apacitate **A**dministrativă 2014-2020
Axa prioritară 1: *Administrație publică și sistem judiciar eficiente*
Obiectiv Specific 1.1: *Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP*
CULTURA ALTERNATIVĂ, Contract nr. 84/29.03.2018, Cod SIPOCA 345, Cod MySMIS 110829

ANALIZĂ ASUPRA DOMENIULUI ACTIVITĂȚI CULTURALE ȘI DE SPECTACOL

Ce înseamnă domeniul activități culturale și de spectacol din punct de vedere al forței de muncă și veniturilor? Unde se situează acest sector economic comparativ cu alte sectoare economice din perspectiva celor doi parametri: forță de muncă și venituri?

La aceste întrebări am căutat răspunsuri în datele oficiale disponibile la Institutul Național de Statistică cu scopul de a avea un suport, o bază de pornire care, împreună cu rezultatele sondajului de percepție adresat artiștilor/creatorilor și operatorilor culturali realizat în cadrul Proiectului, să ne ajute la fundamentarea și conturarea unei politici publice ce vizează statutul artistului în România.

Astfel, au fost selectate date referitoare la populația ocupată și câștigul salarial mediu brut în activități culturale și de spectacol în comparație cu alte trei ramuri importante din economie: industria, un alt domeniu major de servicii - comerțul, și sectorul ITC care în ultimii ani a fost considerat un domeniu protejat prin plus-valoarea pe care o aduce și sprijinit, în consecință, de politici guvernamentale.

Rațiunea selectării acestor sectoare economice a pornit de la faptul că industria este principalul contributor în PIB (aproximativ 23%) și domeniul în care activează cea mai mare pondere dintre personale ocupate, comerțul este al doilea mare contributor la PIB (circa 20%) și sectorul servicii cu cea mai mare parte de forță de muncă ocupată. Am introdus în analiză si sectorul ITC care, deși are o contribuție de circa 6% în PIB si apriximativ dublu forță de muncă ocupată comparativ cu activitățile culturale și de spectacol (aproximativ 4% contribuție PIB), a fost decalart in ultimii ani domeniu strategic și, în plus, are o oarecare întrepătundere cu sectorul cultural, mulți profesioniști din domeniul ITC putând fi asimilați “creatorilor”.

Prin urmare, această analiză dorește să ilustreze eventuale diferențe, în special, în ceea ce privește statutul profesional, adică salariat versus lucrător pe cont propriu, dar și câștigurile salariale și să determine în ce măsură este nevoie de un set de reglementări/poitici și o abordare specifică pentru domeniul activități culturale și de spectacol, pornind de la premisa că într-o lume globală și într-o țară care resimte din ce în ce mai mult lipsa forței de muncă și nevoia de import de forță muncă din alte țări, pe fondul emigrației a peste 4 milioane de persoane active plecate să muncească în afara granițelor, păstrarea identității naționale prin cultură trebuie să fie un element de securitate națională.

În ceea ce privește ponderea populației ocupate raportat la populația activă din România, datele prezentate în graficul 1 arată că puțin peste 2/3 din populația activă este ocupată, fără evoluții semnificative în timp (2012-2016), excepție anul 2013 când peste 7 din 10 persoane cu vârste între 15-64 ani activau pe piața muncii. Acest lucru poate fi legat de două conjuncuri favorabile: ieșirea din criza economică și adoprtarea Codului Fiscal care a încurajat și stimulat angajarea.

Grafic nr. 1 Evoluția ponderii populației ocupate raportat la total populația activă (15-64 ani) [*2012-2016*]

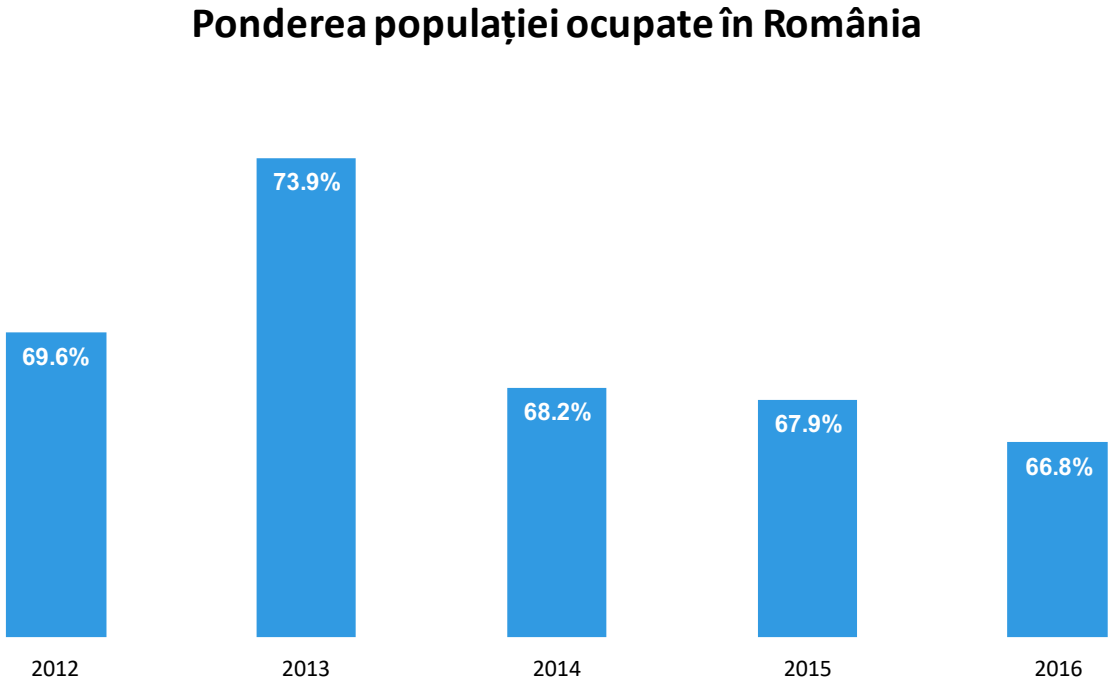

Domeniul economic cu cea mai mare pondere a populației active ocupate este industria cu circa 2 din 10 persoane ocupate care activau în 2016 în acest domeniu (o creștere de +3,5% între 2012-2016). Comerțul, cel mai mare domeniu de servicii, absoarbe 1 din 6 persoane ocupate și a cunoscut o creștere moderată între 2012-2016, de +1,4% personal, în timp ce doar 1% din populația ocupată a României activează în activități culturale și de spectacol, iar între 2012-2016 a înregistrat o creștere modestă de 0,3%, creștere comparativă cu sectorul ITC (de la 1,7% populație ocupată în 2012 în acest domeniu, la 2% în 2016) care a beneficiat, însă, de un plus de măsuri favorabile ocupării (deduceri de impozite și taxe, în principal). (vezi grafic 2)

Grafic nr. 2 Evoluția ponderii populației ocupate în domeniile...raportat la total populație ocupată [*2012-2016*]

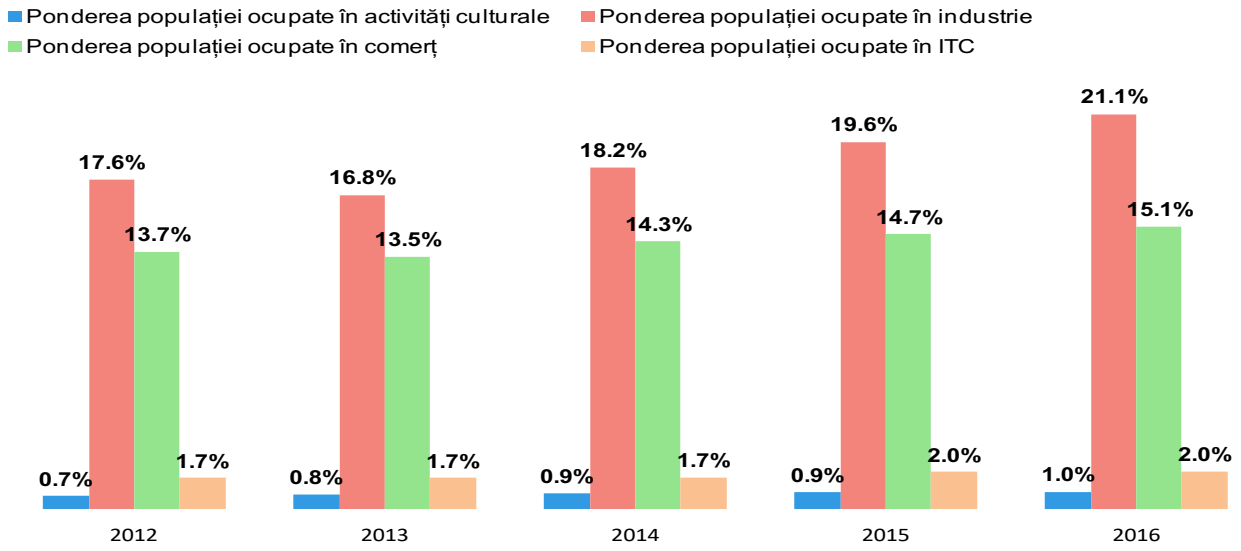

În ceea ce privește ponderea populației ocupate în activtăți culturale și de spectacol la nivel de regiune de dezvoltare, aceasta s-a menținut constantă, sub 1%, excepție București unde a fost înregistrată o evoluție pozitivă, de la 1,5% populație ocupată în astfel de activtăți în 2012, la 2,1% în 2016.

Grafic nr. 3 Evoluția ponderii populației ocupate în domeniile...raportat la total populație ocupată, între 2012-2016, la nivel de regiune de dezvoltare

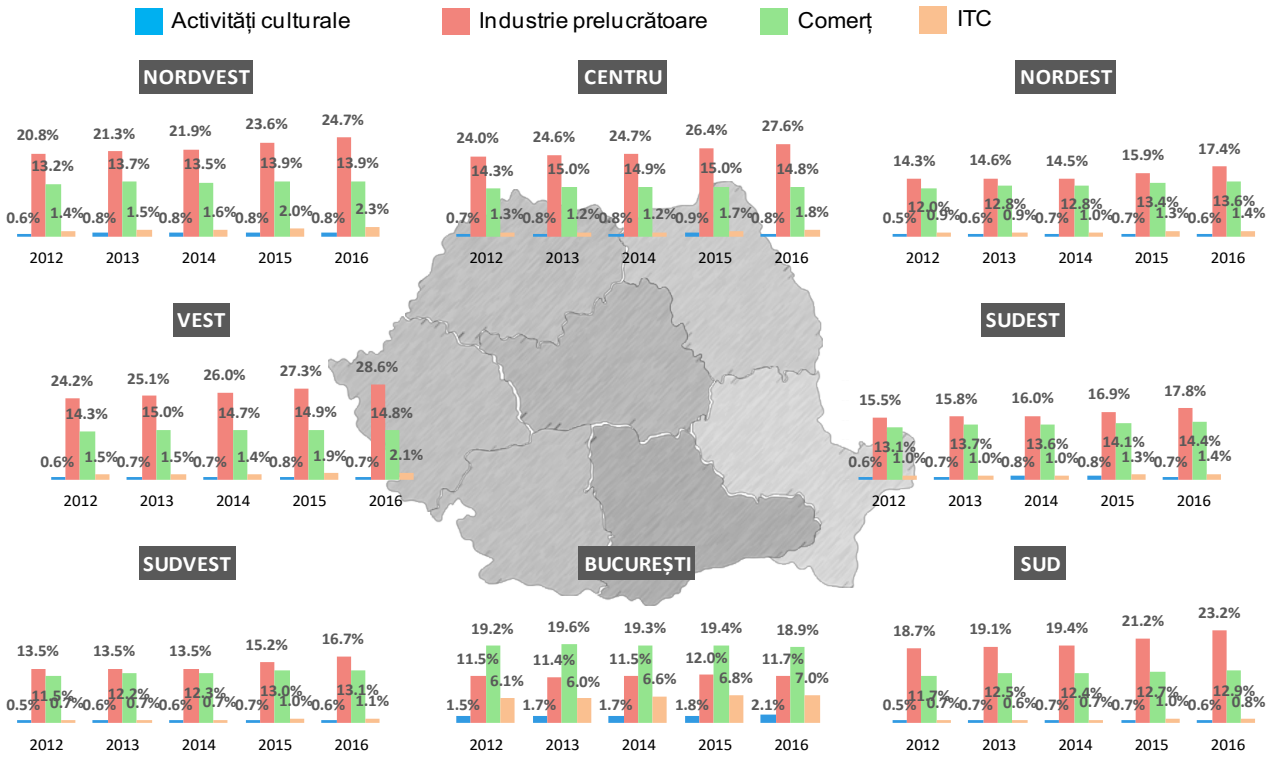

Analiza în funcție de statutul ocupațional, salariat versus lucrător pe cont propriu, relevă diferențe importante. Astfel, conform datelor din graficul 4, în activitățile culturale și de spectacol circa ¼ dintre persoanele ocupate sunt lucrătători pe cont propriu, în timp ce în celelalte trei domenii considerate acest fenomen se întâlnește doar la maxim 5% din personal. Inclusiv în sectorul ITC, unde "feelancing -ul" este foarte solicitat și practicat în alte țări, în România acesta nu depășește 10%. Aceste date sunt o justificare și un motiv în plus în sprijinul obiectivului Proiectului Cultura Alternativă, acela de a elabora un statut al artistului care să vizeze, preponderent, situația ocupațională.

Grafic nr. 4 Evoluția între 2012-2016 a populației ocupate, în funcție de statut, în domeniile economice...

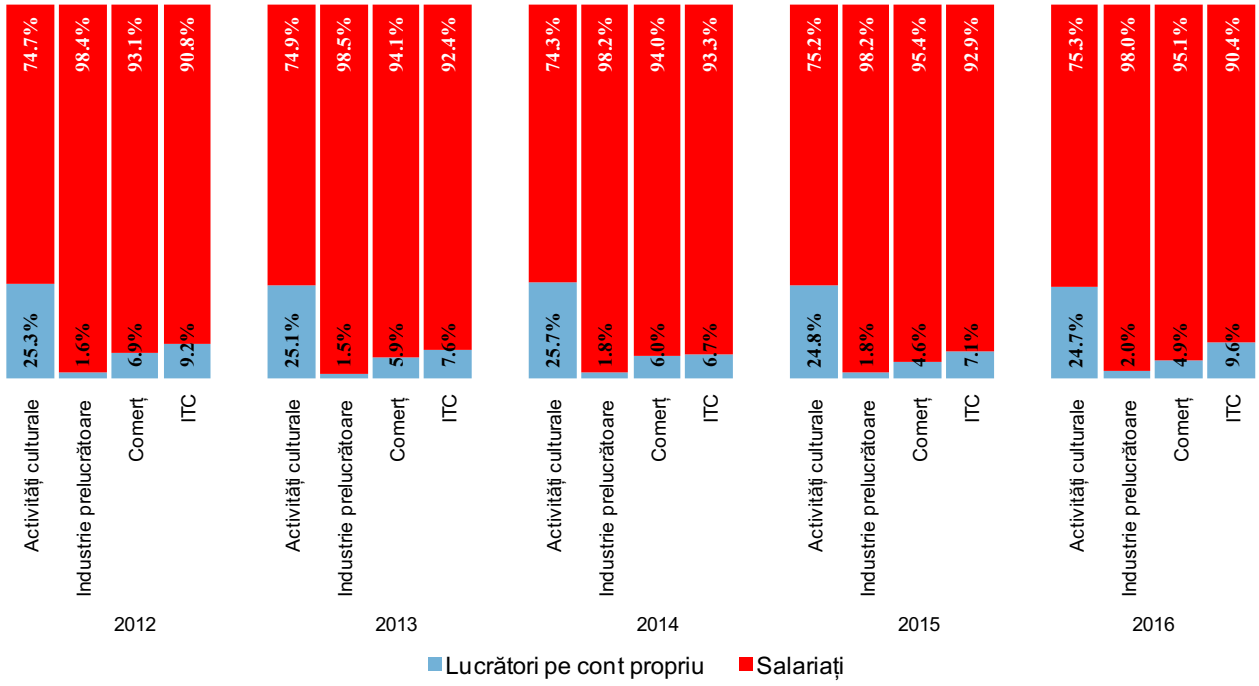

Prin corelarea cifrelor referitoare la statutul ocupațional și efectivul de salariați (grafic 5) în cele 4 domenii analizate, rezultă că circa 100000 de persoane activează în activități culturale și de spectacol, iar între 2012-2016 acest domeniu a atras circa 14000 de persoane ca salatiați și circa 3000 de persoane lucrători pe cont propriu. Procentual, a însemnat o creștere de circa 20% a personalului ocupat în astfel de activități, comparativ cu sub 10% în industrie și comerț și comparabil cu ITC (+15%), ceea ce face din acest sector unul atractiv și cu potențial din punct de vedere al absorbției forței de muncă.

Grafic nr. 5 Evoluția efectivului de salariați în domeniile... [*2012-2016*]

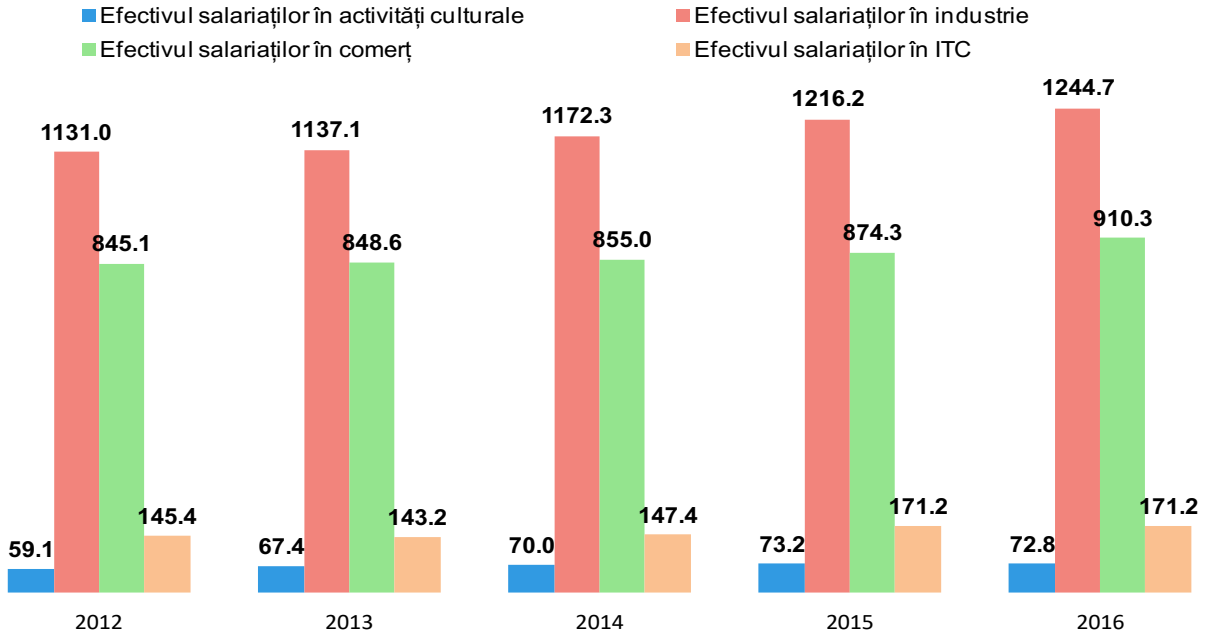

Cei mai mulți salariați în activități culturale și de spectacole se găsesc în București, aproape dublu față de celelalte regiuni de dezvoltare. Cei mai puțini salariați în acest domeniu se înregistrează în Sud-Vest și Vest. Ca evoluție, între 2012-2016 doar Bucureștiul a cunoscut un trend ascendent cu o creștere de aproximativ 8000 de noi salariați în acest domeniu, în celelalte regiuni, fluctuațiile fiind mai degrabă marginale.

Grafic nr. 6 Evoluția efectivului de salariați în activități culturale la nivel de regiune, între 2012-2016 [*mii salariați*]

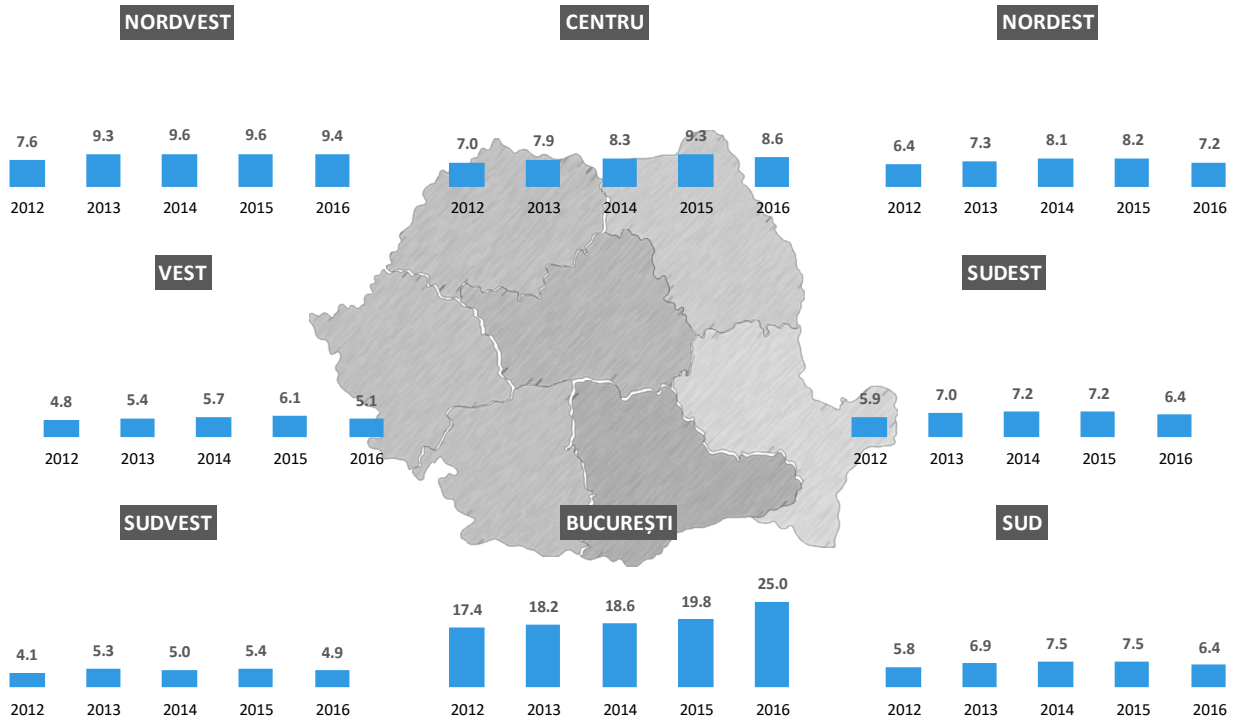

Din punct de vedere al salarizării, în 2016 salariul mediu brut în activitățile culturale și de scpectacol era puțin peste 2000 lei, comparabil cu cel din domeniul comerț și cu circa 20% mai mic decât cel din industrie și cu 55% mai mic decât cel din ITC. Raportat însă la salariul mediu brut pe economie, salariul din activitățile culturale și de spectacol reprezintă doar circa 70%, sub ponderea salariului din comerț, unde din punct de vedere al pregătirii, nivelul de educație solicitat este sub nivelul de educație cerut pentru activități culturale și de spectacol. (vezi grafic 8)

Grafic nr. 7 Evoluția câștigului salarial mediu brut în domeniile...între 2012-2016 [*în lei*]

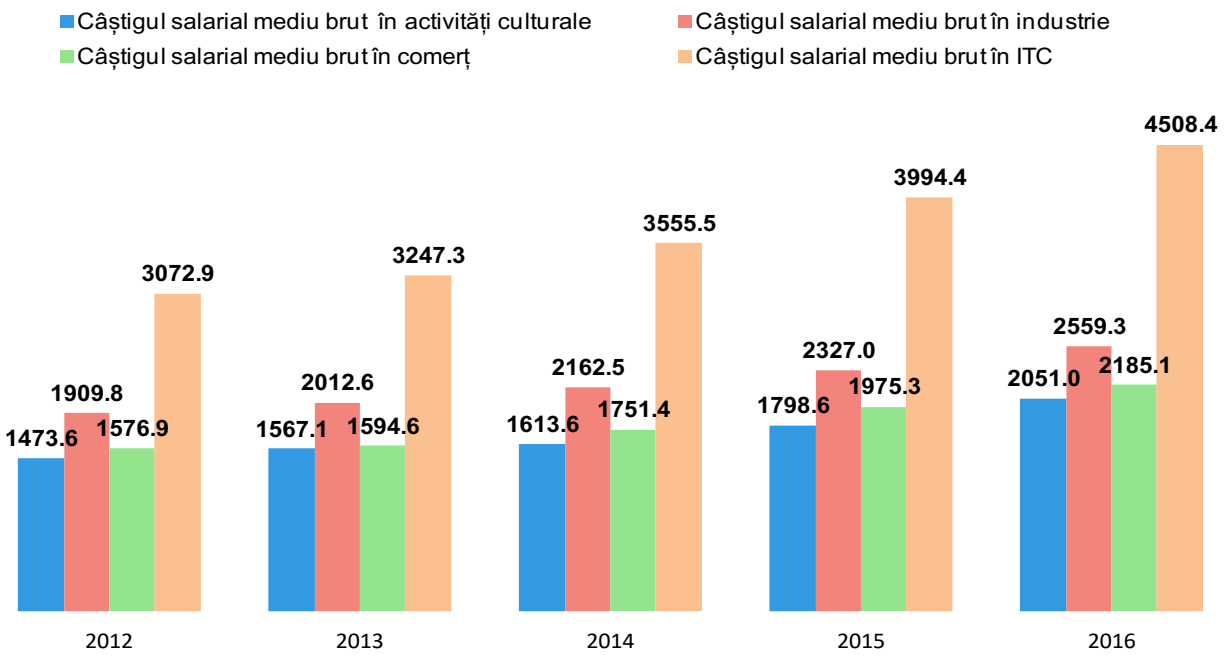

Grafic nr. 8 Evoluția ponderii câștigului salarial mediu brut în domeniile...în câștigul mediu brut anual, între 2012-2016

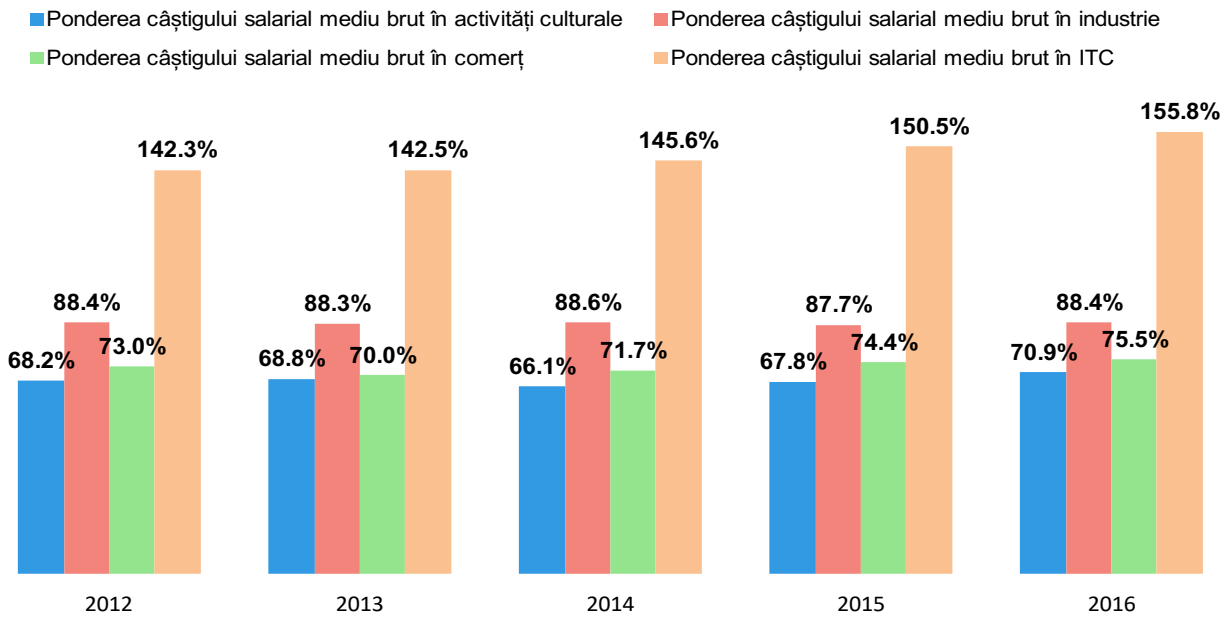

În privința salarizării din domeniul activități culturale și de spectacol, datele statistice arată diferențe semnificative intre regiuni. Astfel, în 2016 în partea de vest a țării (reginile Vest, Sud-Vest și Nord-Vest) câștigul salarial mediu brut reprezenta circa 80% din valoarea câștigului înregistrat în București, în timp ce în partea de Est și Sud (Nord-Est, Sud-Est și Sud) câștigul salarial mediu brut se încadra între 70%-75% din valoarea înregistrată în București.

Între 2012-2016 creșterile salariale au fost de circa 28% per total țară, cu creșteri mai mari în partea de vest a țării înregistrându-se creșteri mai mari , de circa 30%-35%, în timp ce în București și partea de Sud și Est creșterile au fost de 20%-25%. (vezi grafic 9)

Grafic nr. 9 Evoluția câștigului salarial mediu brut în activități culturale la nivel de regiune, între 2012-2016 [*în lei*]

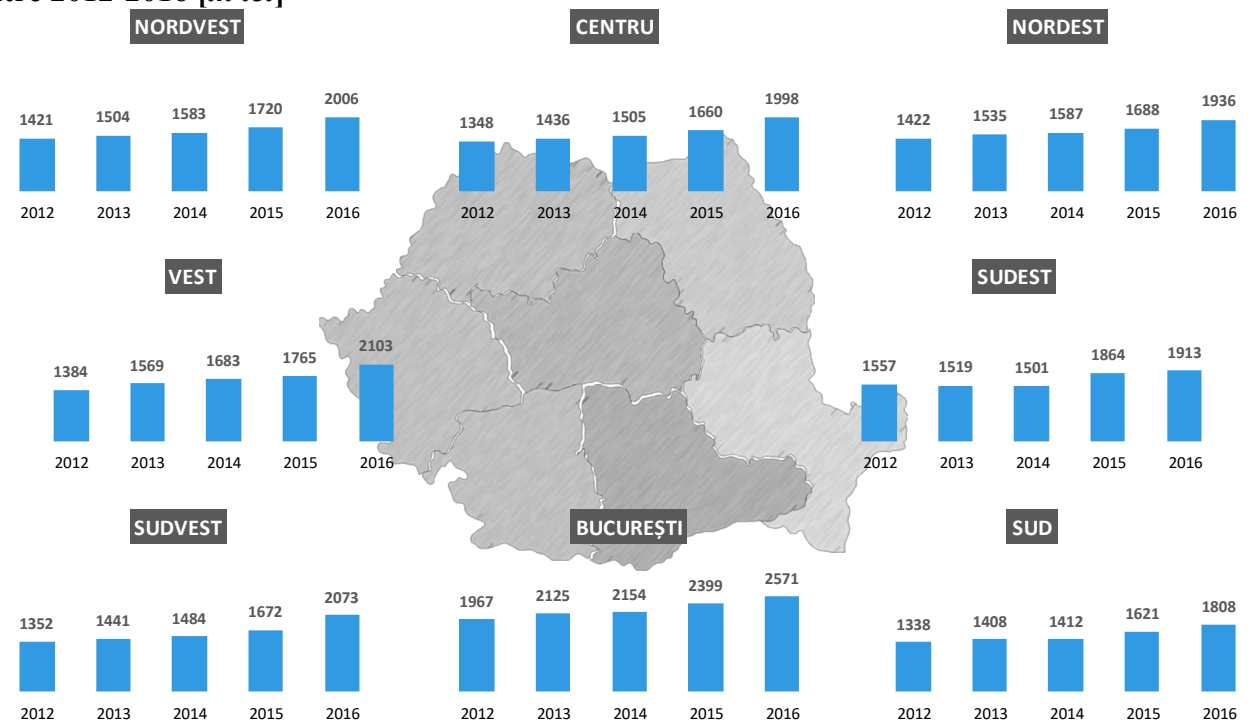

Ionela Șufaru
Responsabil realizare studii de cercetare, proiect Cultura Alternativă